

© Editions Robert Laffont, 1952

© 2019 by Editura Galaxia Gutenberg

Titlul original: Briser la statue

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CESBRON, GILBERT

Oare să spargem statuia?

/ Gilbert Cesbron; trad. din lb. franceză de Cristian Tiseliță. - Târgu Lăpuș:

Galaxia Gutenberg, 2019

ISBN 978-973-141-833-9

I. Tiseliță, Cristian (trad.)

2

EDITURA GALAXIA GUTENBERG

435600 Târgu-Lăpuș, str. Florilor nr. 11

Tel.: 0723-377 599, 0733-979383

E-mail: contact@galaxiagutenberg.ro

Gilbert Cesbron

OARE SĂ SPARGEM STATUIA?

Traducere din limba franceză de

Pr. dr. Cristian Tiseliță

Galaxia Gutenberg

2019

LISTA PERSONAJELOR

SUPERIOARA
MAICA AGNEZA A LUI ISUS.
SORA MARIA A SFINTEI INIMI.
SORA GENOVEVA A SFINTEI FEȚE.

Novicele:

SORA ELISABETA. SORA ECATERINA.
SORA MELANIA. SORA CLARA.

Călugărițele:

SORA AUGUSTINA. SORA PAULA.
SORA IOSEFINA. SORA BENEDICTA.

DOAMNA TEREZA.

CELINA MARTIN. DOMNUL MARTIN.
CAPELANUL. DOCTORUL.

Personajele din prolog:

PREOTUL.
PRIMUL INTELECTUAL.
AL DOILEA INTELECTUAL
și
EL.

**Mamei mele,
tatălui meu,
deopotrivă.**

PROLOG

Prologul evocă una dintre acele întâlniri între intelectuali, într-o veche mănăstire, întâlniri care au fost atât de mult la modă în anii care au precedat războiul din 1939-1945. Decorul reprezintă deci o mănăstire în ruine. Discreția celorlalte decoruri din piesă vor contribui la construirea acestuia. În mijlocul grădinii o cruce ruptă zace pe pământ; la dreapta, o ușă se deschide în zid: ea dă spre biserica din sat. Lângă această ușă este fixată pe zid o mare statuie nouă a sfintei Tereza de Lisieux (modelul pe care îl găsim în buticurile din cartierul Sfântul Sulpiciu), roză, fadă, surâzătoare: fără o însemnătate deosebită. Sub statuie, flori și plante foarte frumoase.

SCENĂ UNICĂ

PREOTUL, PRIMUL INTELECTUAL, AL DOILEA INTELECTUAL.

Cortina se ridică. Privirea este imediat atrasă de statuia sfintei Tereza (care va fi luminată în mod special). Nimeni nu e pe scenă; pe urmă, în partea dreaptă, ușa se deschide și apare Primul Intelectual, cu capul descoperit, al Doilea purtând o pălărie, și Preotul, cu capul descoperit. Toate acestea sunt suficiente să dea de înțeles publicului că ușa permite accesul într-o biserică.

PREOTUL

Iată! Acesta este domeniul vostru, pentru zece zile...
(Ridicând un deget.) „Acolo se vor aduna vulturii...”

PRIMUL INTELECTUAL

(surâzând)

Râdeți de mica noastră... întâlnire a intelectualilor?

PREOTUL

**Dimpotrivă, sunt fericit să ofer micului vostru... congres
ospitalitate în vechea mea mănăstire.**

AL DOILEA INTELECTUAL

(care examinează mănăstirea)

Ați salvat-o de la anticari?

PREOTUL

**Piatră cu piatră! Și de Stat care voia să o anexeze la cazarmă
ca un depozit pentru piese de artilerie...**

PRIMUL INTELECTUAL

(râzând)

Intelectualii sunt mai periculoși decât tunurile!

PREOTUL

**Nu atât de distrugători, în toate sensurile cuvântului! (Cu un
gest circular.) Cunoașteți acum domeniul vostru – iar eu am
să mă retrag...**

PRIMUL INTELECTUAL

(surâzând, indicând poarta)

Domeniul nostru: chiar și biserica?

PREOTUL

(surâzând)

**Biserica nu este închisă niciodată: este felul ei de a vă fi
deschisă!**

AL DOILEA INTELECTUAL

(Se oprește brusc în fața statuii sfintei Tereza de Lisieux; după un
moment de tăcere, spune:)

**Mi se pare că, dacă aș fi credincios, aș pretinde de la Biserică
nu doar Adevărul, ci și Frumusețea...**

PREOTUL

Bineînțeles!

AL DOILEA INTELECTUAL

Este părerea dumneavoastră?

PREOTUL

Exigența mea!

AL DOILEA INTELECTUAL

(indicând statuia)

Atunci de ce asta? De ce această oroare pe care nu ați avut curajul - și vă felicitați pentru aceasta! – de a o pune în biserică?

PREOTUL

Nu am avut în primul rând curajul să arunc vechile statui ale sfinților...

AL DOILEA INTELECTUAL

Pentru că sunt frumoase!

PREOTUL

Și de asemenea, pentru că mi s-ar părea... nepoliticos să arunc pe vechii patroni ai acestei biserici. Trebuia totuși un loc pentru sfânta Tereza: am pus-o aici. Știam că acest lucru nu ar împiedica nici florile, nici credincioșii să vină la ea. În ceea ce privește statuia, nu există alt model!

AL DOILEA INTELECTUAL

Atunci, trebuia distrusă pentru că este urâtă!

PRIMUL INTELECTUAL

(sec)

Trebuia mai întâi distrusă pentru că nu prezintă niciun interes.

PREOTUL

(cu blândețe)

Cunoașteți viața sfintei Tereza de Lisieux?

PRIMUL INTELECTUAL

Ca toată lumea! Este o poveste frumoasă: tatăl său era ceasornicar, mama sa cosea dantele – două meserii silențioase și de precizie. Ei decid așadar să *fabrice* o sfântă. Micuța Tereza era foarte cuminte; ea va intra în Carmel la cincisprezece ani, doborând astfel toate recordurile; acolo, ea va fi foarte liniștită. Va scrie poezii drăguțe care vor fi cântate în zilele de sărbătoare pe melodiile lui Massenet, și o broșură de pietate. Dar se îmbolnăvește – este foarte trist, nu-i așa? La douăzeci și patru de ani, după o agonie surzătoare și resemnată, ea, mereu liniștită, își dă ultimul suspin, ușor, atât de ușor... Iată istoria „Terezei, micuța fată cuminte” de așezat între cea a lui „Gustave, cel prost-crescut” și cea a lui „Leon, care își băga degetele în nas”! (Către preot.) Îmi scuzați sinceritatea?

PREOTUL

(după un moment de tăcere, vorbind drept în fața sa)

O tânără fată, Tereza Martin, moare la douăzeci și patru de ani, într-un mic Carmel îndepărtat, fără ca să fie recunoscută drept mistică. Vreo zece prieteni însoțesc trupul său. S-a terminat ... Dar iată că de pe o zi pe alta numele său este pe toate buzele. Manuscrisul Terezei Martin, *Istoria unui suflet*, circulă din mână în mână. Este editat cu timiditate. Curând Carmelul, panicat, trebuie să răspundă la 50, 200, 500 de cereri pe zi. 200.000 de exemplare sunt vândute în câțiva ani. Cartea este tradusă în treizeci de limbi străine. Nicio carte, nicăieri, niciodată – nici *Imitațiunea*, nici chiar *Evangelia* – nu s-a răspândit atât de repede, atât de

departe, fără ca să fie predicată, explicată, nici susținută prin acțiune... În momentul în care Renan scria: „vor mai fi încă sfinți canonizați la Roma, dar nu vor mai fi canonizați de popor”, poporul creștin forțează mâna papei: se reduce în mod excepțional, în fața acestei exigențe universale, timpul canonizării impus de Biserică! Născută în 1873, Tereza Martin este proclamată sfântă în 1925, în fața a 500.000 de pelerini veniți din întreaga lume pentru a asista la acest triumf... De altfel, deja de douăzeci de ani, lumea întreagă o invoca. La ora actuală, numele acestei franțuzoaice este mai cunoscut în univers decât a lui Victor Hugo, efigia sa mai răspândită decât a lui Pasteur! (*Față de un gest al celorlalți.*) Eu nu judec: constat... Zeci de milioane de ființe umane pronunță în fiecare zi, în toate limbile universului, numele Terezei Martin ... (*Tăcere. Apoi spune cu timiditate celorlalți.*) Acest lucru există!

AL DOILEA INTELECTUAL
(după un moment de tăcere)

Nu știam aceasta.

PREOTUL
(cu jumătate de voce, surâzând)

Nu merităm sfinții pe care îi avem.

PRIMUL INTELECTUAL
(izbucnind)

Avem sfinții pe care îi merităm! Această mică sfântă ireală, personaj din biblioteca roză, este făcută pe măsura acestui secol. *Magazine*, cântece, romane pentru cameriste, filme care se termină cu bine, *mobile de lux* – nu lipsea decât

„trandafirul desfrunzit”! Ah! Ea corespunde bine statuii sale! Exista deja sfântul Anton de Padova, căutarea obiectelor pierdute de orice fel, recompensă mare – există de acum înainte Tereza de Lisieux, tuberculoză pulmonară și toate complicațiile sale, vindecare asigurată! Tuberculoza: boala secolului – ce șansă! Distribuitor automat de vindecări: punem douăzeci de cenți la Biserică, aprindem o lumânare și totul se rezolvă! Este o afacere bună! E suficient puțină publicitate și ce randament! Nu, nu! Dacă Biserica vrea să recucerească locul său prin demagogie, dacă ea vrea să beatifice ce este de *prost gust* și să desemneze o sfântă patroană pentru fetele naive, este treaba ei! Dar să ne lase în pace cu Tereza Martin!...

PREOTUL

„Făcută pe măsura secolului ei.” Ce compliment frumos pentru un sfânt!

AL DOILEA INTELECTUAL

Ce reproș pentru un erou! Un erou trebuie să fie chiar contrariul secolului său: când unii se târau în noroiul tranșeelor, Guynemer moare „în plină glorie...”. Când unii încălțau papucii de casă și se ascundeau în anonimatul orașelor, Bournazel își expunea tunică roșie la soare în deșert... Când generalii se îmbrăcau în civil pentru a călători în metrou, complotau în parlament și se înscriau în masonerie, Lyautey defila pe calul său alb și cucerea un imperiu pentru o republică îmbrăcată în costum... Când secolul nu visează decât la bani și la siguranță, Mermoz este sărac și își riscă viața... Fiecare erou este o pereche de palme dată epocii sale!

Eroii sunt niste pretexte, dar sfinții sunt modele. Ioan-Maria Vianney, paroh de Ars, a venit la timp să dea curaj clerului, iar Ioan Bosco, orfanilor din lumea întreagă. Tereza Martin, și ea, de asemenea, a fost dată secolului său (*către Primul intelectual*) dar nu cum vă închipuiți! În acest secol de vicleni, de trișori, de oameni care „se justifică”, Tereza Martin amintește încrederea, copilăria, surâsul: lumea pe dos...

AL DOILEA INTELECTUAL

Este cam simplu!

PREOTUL

Foarte simplu. Și totuși milioane de oameni renasc: au auzit adevărul răsunând undeva, iar restul nu mai contează. Surâsul i-a atins, teribilul surâs creștin! Nu vor mai fi niciodată aceiași...

PRIMUL INTELECTUAL
(întorcând spatele)

Păcat de ei!

AL DOILEA INTELECTUAL
(conciliant)

Dar în fine, această Tereza Martin, ce a făcut extraordinar?

PREOTUL

Nimic! Absolut nimic... Dar nici măcar o singură faptă din viața sa care să nu fi fost realizată din iubire: iubire de Dumnezeu, cu alte cuvinte iubire de oameni. Ea nu a inventat nimic: doar îmbrăcând în nou adevărurile vechi – și acesta este de fapt serviciul sfinților de-a lungul secolelor... Ea a regăsit în Evanghelie tot ceea ce îi lipsea secolului său. Apa există înainte ca fântânarul să o descopere; dar, fără fântânar, ce valorează ea?

PRIMUL INTELECTUAL
(sec)

Nu admir. Regret!

PREOTUL
(ridicând tonul)

Cum! Admirați precocitatea lui Mozart, pe Pascal care a inventat geometria, dar nu pe Tereza care a inventat meditația, la nouă ani, într-un mic colț din cameră? Plângeți la moartea din iubire a Isoldei, iar moartea din iubire a Terezei Martin vă lasă insensibili? Admiteți misiunea Ioanei d'Arc pentru că ea a salvat Franța, dar nu pe cea a Terezei Martin care salvează sufletele?

AL DOILEA INTELECTUAL
(surâzând)

Este o tiradă!